Ministerie van Justitie en Veiligheid

Minister van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Datum
23 augustus 2024

Ons kenmerk
5733995

nota

Evaluatie Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding

1. Aanleiding

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) heeft een evaluatie uit laten voeren naar de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding (Twbmt). Uiterlijk 19 september publiceert het WODC deze evaluatie. Het is gewenst de evaluatie samen met een beleidsreactie uiterlijk 19 september naar de Kamer te versturen.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd de evaluatie, voorzien van een beleidsreactie, in de week van 9 t/m 13 september (maar uiterlijk 19 september) te delen met de Tweede Kamer.
- U wordt geadviseerd om de evaluatie te benutten voor de toepassing van de tijdelijke wet (de wet vervalt per 1 maart 2027). U wordt tevens geadviseerd nu te starten met het proces om te bezien op welke wijze deze wet toekomstbestendig kan worden gemaakt.

3. Kernpunten

- De onderzoekers zijn kritisch op de noodzaak en proportionaliteit van de wet, mede door de beperkte inzet van de wet.
- De voorgestelde lijn van de beleidsreactie geeft aan dat de wet mede gezien het recent verhoogde dreigingsniveau een belangrijk instrument is om de nationale veiligheid te beschermen.
- De evaluatie geeft aanknopingspunten om de toepassing van de wet te verbeteren. De resterende looptijd van de wet zal worden gebruikt om toepassing van de wet te verbeteren.
- Op korte termijn dient te worden bezien op welke wijze de wet het best toekomstbestendig kan worden gemaakt. De wet vervalt van rechtswege met ingang van 1 maart 2027 door een horizonbepaling. Verlenging is alleen mogelijk door een wetsvoorstel.
- Omdat een wetsvoorstel het volledige wetgevingsproces dient te doorlopen en dit de benodigde tijd kost zal op korte termijn nader met u besproken worden of tot verlenging dient te worden overgegaan zodat tijdig een wetsvoorstel met die strekking in procedure kan worden gebracht.

4. Toelichting

Volgens de onderzoekers zijn de belangrijkste uitkomsten:

- Het gebrek aan noodzaak dat wordt onderbouwd met de constatering dat de wet nauwelijks is toegepast (‘slechts’ dertien keer sinds 1 maart 2017). Daarnaast constateren de onderzoekers dat in de praktijk vaak wordt gekozen

voor het opleggen van andere maatregelen, zoals preventieve zorg gerelateerde interventies.
- Het onderzoek heeft geen informatie opgeleverd waaruit is af te leiden dat er terroristische activiteiten zijn ontplooid die met toepassing van de Twbmt hadden kunnen voorkomen. Sommige geïnterviewden geven aan dat het handig is om deze in de 'gereedschapskist' te hebben.
- De onderzoekers stellen dat tot nu toe geen behoefte is geweest aan de maatregel die het mogelijk maakt beschikkingen te weigeren of in te trekken. Deze is namelijk niet ingezet.
- In nagenoeg alle gevallen zijn de maatregelen opgelegd na een strafrechtelijk traject. Toepassing van de Twbmt ná een strafrechtelijke veroordeling is bij de huidige stand van zaken in de jurisprudentie niet in strijd met het una via-beginsel. Dit beginsel bepaalt dat een gedraging niet door zowel het bestuurs- als het strafrecht afgedaan kan worden.

De beleidsreactie is vormgegeven rond de volgende punten:
- Het dreigingsniveau is verhoogd. Daarom is het van belang om het instrumentarium compleet te houden met de Twbmt.
- Het aantal opgelegde maatregelen is geen graadmeter voor de effectiviteit van de Twbmt. Het aantal potentiële terrorisme casussen waarop de wet kan worden toegepast is immers beperkt. De afweging blijft om binnen het gehele instrumentarium te bezien wat passend en in een concreet geval nodig is om de dreiging voor de nationale veiligheid te beperken. Hierbij wordt gekozen voor de minst ingrijpende, maar meest effectieve interventie(s).
- Inzet van de Twbmt vindt plaats op basis van een andere wettelijke norm dan een strafrechtelijk traject. De Twbmt kan dus worden toegepast naast toepassing van het strafrecht (dit is ook onder meer bevestigd door de Raad van State).

Gedurende de verdere looptijd van de wet zal ingezet worden op onderstaande verbeterpunten:
- Verbetering van de bekendheid met de Twbmt omdat deze is afgenomen o.a. vanwege de afwezigheid van de lokale NCTV-adviseurs in de casusoverleggen.[1] Met de nieuwe wet die de coördinatietaak van de NCTV regelt[2], alsmede het wetsvoorstel voor gegevensverwerking van de persoonsgerichte aanpak radicalisering[3], kunnen deze werkzaamheden in toenemende mate weer worden opgepakt. Hier zal de NCTV ook op inzetten (conform motie Michon-Derkzen en Eerdmans).[4]
- Gezien de veranderende dreiging kan bij de inzet het ideologie-neutrale karakter van de Twbmt worden benadrukt.
- De mogelijke inbreuk op grondrechten zal (nog) explicieter worden opgenomen in de onderbouwing van de beschikkingen bij de oplegging van de maatregelen.

[1] Vanwege het ontbreken van juridische grondslagen van de NCTV kunnen lokaal adviseurs van de NCTV niet meer 'standaard' aansluiten bij het (gemeentelijke) casusoverleg radicalisering. Zij kunnen (kort gezegd) nog wel aansluiten indien het casusoverleg een maatregel uit de Twbmt overweegt, aangezien de Twbmt daartoe wel een wettelijke grondslag biedt.

[2] Dit wetsvoorstel is inmiddels door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen; inwerkingtreding vooralsnog vermoedelijk 1 januari 2025.

[3] Dit wetsvoorstel ligt in de Eerste Kamer.

[4] Kamerstukken II, 2023/2024, 29754, nr. 725.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Datum
23 augustus 2024

Ons kenmerk
5733995